

Dz. U. 2018 poz. 2073

**Opracowano na
podstawie: t.j.
Dz. U. z 2024 r.
poz. 372.**

U S T A W A

z dnia 4 października 2018 r.

o spółdzielniach rolników

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady tworzenia, organizacji, działalności i likwidacji spółdzielni rolników i ich związków.

Art. 2. Spółdzielnia rolników prowadzi działalność na podstawie niniejszej ustawy oraz zarejestrowanego statutu.

Art. 3. W sprawach nieuregulowanych przepisami niniejszej ustawy do spółdzielni rolników stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2021 r. poz. 648 oraz z 2023 r. poz. 1450), zwanej dalej „ustawą – Prawo spółdzielcze”.

Art. 4. 1. Spółdzielnia rolników jest dobrowolnym zrzeszeniem osób fizycznych lub prawnych:

- 1) prowadzących gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym lub prowadzących działalność rolniczą w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej, będących producentami produktów rolnych lub grup tych produktów lub prowadzących chów lub hodowlę ryb, zwanych dalej „rolnikami”,
- 2) niebędących rolnikami, prowadzących działalność w zakresie przechowywania, magazynowania, sortowania, pakowania lub przetwarzania produktów rolnych lub grup tych produktów, lub ryb, wytworzonych przez rolników, o których mowa w pkt 1, lub działalność usługową wspomagającą rolnictwo obejmującą świadczenie na rzecz rolników, o których mowa w pkt 1, usług z wykorzystaniem maszyn, narzędzi lub urządzeń służących do wytwarzania

przez tych rolników produktów rolnych lub grup tych produktów, lub ryb, zwanych dalej „podmiotami niebędącymi rolnikami”

– o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą.

2. Spółdzielnia rolników jest zakładana ze względu na produkty rolne lub grupy tych produktów, lub ryby, zwane dalej „produktami lub grupami produktów”, których wykaz określają przepisy wydane na podstawie art. 6 ust. 6.

3. Nazwa spółdzielni rolników zawiera oznaczenie „Spółdzielnia Rolników”.

Art. 5. Poza postanowieniami określonymi w art. 5 § 1 ustawy – Prawo spółdzielcze, statut spółdzielni rolników, zwany dalej „statutem”, zawiera co najmniej:

- 1) warunki przyjmowania do spółdzielni rolników członków będących rolnikami oraz podmiotów niebędących rolnikami;
- 2) wskazanie minimalnego okresu członkostwa w spółdzielni rolników, który nie może być krótszy niż rok obrotowy;
- 3) wskazanie terminu składania przez członka spółdzielni rolników informacji o zamiarze wystąpienia ze spółdzielni rolników, który nie może upływać później niż 3 miesiące przed końcem roku obrotowego;
- 4) zasady i zakres dostarczania przez członków spółdzielni rolników, w zakresie prowadzonej przez nich działalności, informacji dotyczących w szczególności: powierzchni uprawy, plonów oraz wielkości produkcji produktów lub grup produktów;
- 5) obowiązujące członków spółdzielni rolników będących rolnikami zasady produkcji produktów lub grup produktów, w tym dotyczące ich jakości i ilości, oraz sposoby ich przygotowywania do zbycia;
- 6) zasady użytkowania, dzierżawy lub najmu przez spółdzielnię rolników wkładów niepieniężnych oraz sposób ustalania odpłatności za ich użytkowanie, dzierżawę lub najem;
- 7) rodzaj i zakres odpowiedzialności członków spółdzielni rolników;
- 8) sankcje wobec członka spółdzielni rolników, który nie wypełnia nałożonych na niego obowiązków statutowych lub nie spełnia wymogów określonych w ustawie, w tym przyczyny wykluczenia i wykreślenia członka spółdzielni rolników z tej spółdzielni;
- 9) szczegółowy sposób i warunki podziału nadwyżki bilansowej i pokrywania strat;

- 10) zasady ustalania liczby głosów przysługujących członkom spółdzielni rolników będącym osobami prawnymi – w przypadku niestosowania zasady, o której mowa w art. 36 § 2 zdanie pierwsze ustawy – Prawo spółdzielcze.

Rozdział 2

Tworzenie, organizacja, przedmiot działalności i członkowie spółdzielni rolników

Art. 6. 1. Przedmiotem działalności spółdzielni rolników jest prowadzenie działalności gospodarczej na rzecz członków spółdzielni rolników w zakresie:

- 1) planowania prowadzonej przez rolników produkcji produktów lub grup produktów i dostosowywania jej do warunków rynkowych, ze szczególnym uwzględnieniem jej ilości i jakości;
- 2) koncentracji podaży oraz organizowania zbycia produktów lub grup produktów, wyprodukowanych przez rolników;
- 3) koncentracji popytu oraz organizowania nabycia niezbędnych rolnikom środków do produkcji produktów lub grup produktów.

2. Spółdzielnia rolników oprócz prowadzenia działalności, o której mowa w ust. 1, może prowadzić działalność gospodarczą w zakresie:

- 1) przechowywania, konfekcjonowania i standaryzacji produktów lub grup produktów, wyprodukowanych przez rolników;
- 2) przetwarzania produktów lub grup produktów, wyprodukowanych przez rolników, oraz obrotu uzyskanymi w ten sposób produktami przetworzonymi;
- 3) świadczenia na rzecz rolników usług związanych z wytwarzaniem przez nich produktów lub grup produktów;
- 4) zbycia produktów lub grup produktów, wyprodukowanych przez rolników;
- 5) upowszechniania wśród swoich członków korzystnych dla środowiska metod uprawy, technologii produkcji lub metod gospodarki odpadami;
- 6) prowadzenia działalności usługowej na rzecz swoich członków innej niż świadczenie usług, o których mowa w pkt 3.

3. Spółdzielnia rolników może prowadzić również działalność:

- 1) społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska;

- 2) jako obywatelska społeczność energetyczna, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385, z późn. zm.¹⁾);
- 3) w zakresie wytwarzania energii elektrycznej lub biogazu, lub biogazu rolniczego, lub biometanu, lub ciepła ze źródeł odnawialnych w instalacjach odnawialnego źródła energii, obrotu nimi lub ich magazynowania, dokonywanego w ramach działalności prowadzonej wyłącznie na rzecz tej spółdzielni oraz jej członków.

4. Przychody z prowadzenia działalności, o których mowa w ust. 2 pkt 6 oraz ust. 3 pkt 1, nie mogą łącznie przekroczyć 25 % przychodów spółdzielni rolników uzyskanych w danym roku obrotowym.

5. Każdy z członków spółdzielni rolników może przynależeć do jednej spółdzielni rolników w zakresie określonych produktów lub grup produktów.

6. Minister właściwy do spraw rynków rolnych określi, w drodze rozporządzenia, wykaz produktów lub grup produktów, ze względu na które mogą być zakładane spółdzielnie rolników, mając na uwadze znaczenie ekonomiczne poszczególnych produktów rolnych z punktu widzenia krajowej produkcji rolnej oraz chowu lub hodowli ryb.

Art. 7. 1. Założycielami spółdzielni rolników mogą być rolnicy, których liczba nie może być mniejsza niż dziesięć.

2. Spółdzielnia rolników liczy co najmniej dziesięciu członków będących rolnikami, o ile statut nie wymaga większej liczby członków będących rolnikami.

3. Spółdzielnia rolników nie może odmówić przyjęcia w poczet członków rolnika albo podmiotu niebędącego rolnikiem, jeżeli spełnia on wymagania określone w ustawie oraz w statucie.

4. Jeżeli członkami spółdzielni rolników są wyłącznie osoby prawne, a statut określa inną zasadę ustalania liczby głosów niż określona w art. 36 § 2 zdanie pierwsze ustawy – Prawo spółdzielcze, żaden z członków nie może mieć więcej niż 20 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, także pośrednio:

- 1) przez dysponowanie bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na walnym zgromadzeniu, zgromadzeniu wspólników albo walnym zebraniu członków, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innej osoby prawnej

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1723, 2127, 2243, 2370 i 2687 oraz z 2023 r. poz. 295, 1506, 1597, 1681, 1688, 1693, 1762, 1785 i 2029.

będącej członkiem spółdzielni rolników, także na podstawie porozumień z innymi osobami;

- 2) jeżeli członkowie zarządu osoby prawnej będącej członkiem spółdzielni rolników stanowią więcej niż połowę członków zarządu innej osoby prawnej będącej członkiem spółdzielni rolników.

Art. 8. Do rady nadzorczej spółdzielni rolników są wybierani członkowie spółdzielni rolników będący rolnikami.

Art. 9. 1. Spółdzielnie rolników mogą zakładać związki spółdzielni rolników prowadzące w imieniu i na rzecz swoich członków działalność w zakresie, o którym mowa w art. 6 ust. 2, lub przystępować do takich związków.

2. Związek spółdzielni rolników może prowadzić również działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz członków spółdzielni rolników będącej członkiem tego związku.

3. Do związków spółdzielni rolników stosuje się przepisy ustawy – Prawo spółdzielcze zawarte w części I w tytule I dotyczące spółdzielni, których członkami zgodnie ze statutem są wyłącznie osoby prawne.

4. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi rejestr związków spółdzielni rolników. Zasady prowadzenia rejestru i dane w nim uwidocznione określa Krajowa Rada Spółdzielcza.

Rozdział 3

Zasady działania i gospodarka spółdzielni rolników

Art. 10. Statut może stanowić, że wysokość wpisowego wynosi:

- 1) określoną kwotę albo
- 2) iloraz określonej w statucie części ułamkowej funduszu zasobowego spółdzielni rolników i liczby członków spółdzielni rolników – według stanu na koniec roku kalendarzowego bezpośrednio poprzedzającego rok przystąpienia członka do spółdzielni rolników.

Art. 11. 1. Statut może przewidywać możliwość corocznego ustalania liczby udziałów, do których mają prawo poszczególni członkowie proporcjonalnie do ich udziału procentowego w łącznej wartości nabytych przez spółdzielnię od swoich członków produktów lub grup produktów w roku obrotowym bezpośrednio poprzedzającym rok, w którym jest ustalana liczba udziałów.

2. Statut może przewidywać możliwość ustalania liczby udziałów w sposób inny niż określony w ust. 1.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1:

- 1) liczba udziałów, do których mają prawo poszczególni członkowie, jest ustalana na podstawie uchwały walnego zgromadzenia podejmowanej większością co najmniej $\frac{2}{3}$ głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania;
- 2) statut określa sposób i terminy realizacji dopłat dokonywanych na udziały albo zwrotu wpłat dokonanych na udziały.

4. Były członek spółdzielni rolników oraz osoba, którą zmarły członek wskazał jako osobę, której spółdzielnia rolników jest obowiązana zwrócić udziały po jego śmierci, może zbyć swoje udziały innemu członkowi tej spółdzielni.

5. Nabywca udziałów jest obowiązany zawiadomić spółdzielnię rolników o nabyciu udziałów w terminie 7 dni od dnia nabycia tych udziałów.

6. Członek spółdzielni rolników, który wystąpił ze spółdzielni za wypowiedzeniem lub został wykreślony z powodu zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego lub działu specjalnego produkcji rolnej, może w terminie sześciu miesięcy od dnia ustania członkostwa przenieść swoje udziały na osobę, która przejęła i prowadzi jego gospodarstwo rolne lub dział specjalny produkcji rolnej, o ile została ona członkiem tej spółdzielni albo złożyła deklarację przystąpienia do tej spółdzielni.

7. Umowę przenoszącą własność udziałów w przypadkach, o których mowa w ust. 4 i 6, zawiera się pod rygorem nieważności w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi.

8. Przepisu ust. 6 nie stosuje się w przypadku, gdy przeniesienie własności gospodarstwa rolnego lub działu specjalnego produkcji rolnej nastąpiło w wyniku odpłatnego nabycia.

9. W przypadku gdy osoba, o której mowa w ust. 6, nie została członkiem spółdzielni rolników albo nie złożyła deklaracji przystąpienia do tej spółdzielni oraz w przypadku przeniesienia przez członka spółdzielni własności gospodarstwa rolnego lub działu specjalnego produkcji rolnej w wyniku odpłatnego nabycia, udział byłego członka wypłaca się na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym członek przestał należeć do spółdzielni rolników, przy czym sposób i terminy wypłaty określa statut.

Art. 12. Członek spółdzielni rolników będący właścicielem wniesionego do spółdzielni rolników wkładu niepieniężnego może nim rozporządzać, jednak o zamiarze zbycia takiego wkładu jest obowiązany powiadomić spółdzielnię rolników na piśmie, co najmniej na 12 miesięcy przed zamiarem dokonania tej czynności, o ile w statucie nie został wskazany wcześniejszy termin na dokonanie tej czynności.

Art. 13. 1. Nadwyżka bilansowa podlega podziałowi na podstawie uchwały walnego zgromadzenia.

2. Spółdzielnia rolników tworzy zasadnicze fundusze własne:

- 1) fundusz udziałowy, na który składają się wpłaty udziałów członkowskich;
- 2) fundusz zasobowy, na który składają się wpłaty wpisowego dokonane przez członków oraz nie mniej niż 10 % nadwyżki bilansowej;
- 3) fundusz wzajemnościowy, na który składają się wpłaty w wysokości nie mniejszej niż 3 % nadwyżki bilansowej.

3. Spółdzielnia rolników może tworzyć inne fundusze własne przewidziane w odrębnych przepisach lub w jej statucie.

4. W przypadku, o którym mowa w art. 11 ust. 6, prawo do funduszu udziałowego przechodzi na nowego członka, o ile strony nie ustalą inaczej.

5. Prawo do funduszu udziałowego przysługuje spadkobiercom zmarłego członka.

6. Statut może wyłączyć prawo do funduszu udziałowego członka, który został wykluczony ze spółdzielni rolników.

7. Środki pieniężne zgromadzone na rachunku funduszu wzajemnościowego przeznacza się na rozwój i promocję spółdzielni rolników.

8. Część nadwyżki bilansowej pozostałej po dokonaniu odpisów na fundusze, o których mowa w ust. 2, przeznacza się na cele wskazane w uchwale walnego zgromadzenia.

9. Straty bilansowe spółdzielni rolników pokrywa się z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy – z innych funduszy własnych spółdzielni rolników, z wyłączeniem funduszu wzajemnościowego, w sposób i na warunkach określonych w statucie.

10. Jeżeli straty poniesione w roku obrotowym nie mogły zostać pokryte w sposób określony w ust. 9, mogą zostać pokryte w kolejno po sobie następujących pięciu latach obrotowych.

Art. 14. Walne zgromadzenie spółdzielni rolników może przeznaczyć część nadwyżki bilansowej spółdzielni rolników na oprocentowanie wniesionych udziałów. Wysokość oprocentowania nie może przekroczyć najwyższej w danym roku kalendarzowym wysokości stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski powiększonej o maksymalnie trzy punkty procentowe. Zasady ustalania wysokości oprocentowania i sposób jego wypłaty określa statut.

Rozdział 4

Lustracja i likwidacja spółdzielni rolników

Art. 15. Lustracja, o której mowa w części I tytule I dziale VIII ustawy – Prawo spółdzielcze, jest przeprowadzana również w zakresie spełniania przez spółdzielnię rolników warunków, o których mowa w art. 4–9.

Art. 16. 1. Związek rewizyjny, w którym spółdzielnia rolników jest zrzeszona, albo Krajowa Rada Spółdzielcza – w przypadku spółdzielni rolników niezrzeszonej w związku rewizyjnym, podejmuje uchwałę o postawieniu spółdzielni rolników w stan likwidacji, jeżeli:

- 1) działalność spółdzielni rolników wykazuje rażące naruszenia prawa lub postanowień statutu;
- 2) spółdzielnia rolników została zarejestrowana z naruszeniem prawa;
- 3) spółdzielnia rolników co najmniej od roku nie prowadzi działalności gospodarczej.

2. Uchwałę, o której mowa w ust. 1, spółdzielnia rolników może zaskarżyć do sądu w terminie sześciu tygodni od dnia jej doręczenia wraz z uzasadnieniem. W razie niezaskarżenia uchwały w ustawowym terminie lub uprawomocnienia się orzeczenia oddalającego powództwo albo umarzającego postępowanie w sprawie, związek rewizyjny albo Krajowa Rada Spółdzielcza zgłasza do Krajowego Rejestru Sądowego wniosek o otwarcie likwidacji, wyznaczając jednocześnie likwidatora.

Art. 17. W przypadku likwidacji spółdzielni majątek spółdzielni rolników pozostały po zwrocie wkładów i zaspokojeniu wierzycieli podlega podziałowi proporcjonalnie do udziałów posiadanych przez członków spółdzielni rolników.

Rozdział 5

Przepisy karne

Art. 18. 1. Kto, będąc członkiem zarządu spółdzielni rolników albo likwidatorem, nie zgłasza wniosku o upadłość spółdzielni rolników mimo powstania warunków uzasadniających upadłość spółdzielni,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

2. Kto, będąc członkiem organu spółdzielni rolników albo likwidatorem wbrew przepisom ustawy:

- 1) nie poddaje spółdzielni rolników lustracji,
- 2) nie udziela lub udziela niezgodnych ze stanem faktycznym wyjaśnień lustratorowi, nie dopuszcza go do pełnienia obowiązków lub nie przedkłada stosownych dokumentów,
- 3) nie udostępnia członkom spółdzielni rolników protokołu lustracji,
- 4) nie zwołuje walnego zgromadzenia, zebrania przedstawicieli albo zebrań grup członkowskich poprzedzających zebranie przedstawicieli,
- 5) nie przygotowuje w terminie dokumentów dotyczących dokonania podziału w spółdzielni, o którym mowa w art. 108b ustawy – Prawo spółdzielcze, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

3. Kto, będąc członkiem organu spółdzielni rolników albo likwidatorem, ogłasza dane nieprawdziwe albo przedstawia je organom spółdzielni rolników, władzom państwowym, członkom spółdzielni rolników lub lustratorowi,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

4. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe

Art. 19–24. (pominięte)²⁾

---

²⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 marca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o spółdzielniach rolników (Dz. U. poz. 372).

Art. 25. Zwolnienia, o których mowa w art. 20, art. 21 i art. 23 pkt 2, stanowią pomoc:

- 1) *de minimis*, o której mowa w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1) – w przypadku gdy pomoc jest udzielana podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą inną niż produkcja rolna;
- 2) *de minimis* w rolnictwie, o której mowa w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 9) – w przypadku gdy pomoc jest udzielana podmiotom prowadzącym produkcję rolną;
- 3) *de minimis*, o której mowa w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz. Urz. UE L 190 z 28.06.2014, str. 45) – w przypadku gdy pomoc jest udzielana podmiotom prowadzącym działalność w zakresie przetwórstwa i wprowadzania do obrotu ryb, wytworzonych przez rolników.

Art. 26. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia³⁾, z wyjątkiem art. 21, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

---

³⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 31 października 2018 r.